

Vergaderjaar 2022–2023

36 154

Wijziging van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen in verband met de herziening van de mogelijkheid tot afkoop in de vorm van een bedrag ineens alsmede tot wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet herziening bedrag ineens)

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 19 januari 2023

De regering heeft met belangstelling kennisgenomen van het verslag van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In deze nota, die is opgesteld mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, wordt bij de beantwoording de hoofdstukindeling gevolgd van het verslag. Met het oog op het overzicht zijn de antwoorden op vragen die op hetzelfde onderwerp betrekking hebben, zoveel mogelijk bijeengebracht.

I. Algemeen

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie vragen de regering om inzichtelijk te maken welke consequenties de uitgestelde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2023 van het wetsvoorstel heeft voor deelnemers.

De regering vindt het belangrijk dat deelnemers goed worden geïnformeerd over het keuzerecht bedrag ineens. Dit vergt allereerst goede informatie vanuit pensioenuitvoerders en daarnaast voldoende tijd voor een deelnemer om een weloverwogen keuze te kunnen maken. Het is belangrijk dat pensioenuitvoerders deelnemers tijdig informeren over de keuzemogelijkheid. Daarnaast zal het wetsvoorstel met zorgvuldigheid door uw Kamer worden behandeld, waarvoor een adequate termijn nodig is. Met deze elementen indachtig acht ik een voorgenomen inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2024 haalbaar.

Een uitgestelde inwerkingtredingsdatum betekent wel dat deelnemers die vóór die datum met pensioen gaan geen gebruik kunnen maken van het keuzerecht bedrag ineens. De regering beseft dat hierdoor sommige deelnemers, geen gebruik van het keuzerecht kunnen maken, hoewel zij dit wellicht wel verwacht hadden. De regering hecht echter een groot belang aan zorgvuldige informatievoorziening en afgewogen keuzes van deelnemers, waardoor uitstel van de inwerkingtredingsdatum noodzakelijk bleek.

De leden van de VVD-fractie en de CDA-fractie vragen of de voorgenomen inwerkingtredingsdatum voldoende uitvoerbaar is voor pensioenuitvoerders en of deze voldoende voorbereidingstijd biedt gezien de tijd die nodig is voor de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel.

Mede gezien het verzoek van de pensioenuitvoerders was de inwerkingtredingsdatum uitgesteld naar 1 juli 2023, zodat pensioenuitvoerders de benodigde voorbereidingstijd hebben en zij deelnemers tijdig kunnen informeren over de mogelijkheid van het opnemen van een bedrag ineens en de gevolgen daarvan. Met het oog op de parlementaire behandeling van het onderhavige wetsvoorstel is een inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2023 helaas niet meer haalbaar. Te meer omdat de regering het belangrijk vindt dat deelnemers tijdig worden geïnformeerd door hun pensioenuitvoerder en uw Kamer het wetsvoorstel zorgvuldig kan behandelen. Daarom stelt de regering voor om de inwerkingtredingsdatum op te schuiven naar 1 januari 2024. Daarbij merkt de regering wel op dat de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen, waarop dit wetsvoorstel een aanpassing is, al in 2021 is aangenomen door de Eerste Kamer.¹ Aangezien het wetsvoorstel vooral een vereenvoudiging van de uitvoering van de uitgestelde uitbetaling van het keuzerecht bedrag ineens beoogt, die in samenspraak met de pensioenuitvoerders tot stand is gekomen, stelt de regering een inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2024 voor.

Aanvullend vragen de leden van de D66-fractie of de regering kan bevestigen dat het bedrag ineens vanaf 1 juli 2023 mogelijk is bij alle pensioenfondsen en voor wanneer beide Kamers dan moeten hebben ingestemd.

Aangezien het aanbieden van het keuzerecht bedrag ineens een verplichting van de pensioenuitvoerder betreft, betekent dit dat het opnemen van een bedrag ineens vanaf de inwerkingtredingsdatum, thans voorgenomen op 1 januari 2024, bij alle pensioenuitvoerders (pensioenfondsen en pensioenverzekeraars) mogelijk moet zijn. Hetzelfde geldt voor aanbieders van oudedagsvoorzieningen die zijn opgebouwd in de derde pijler. Hoe eerder er duidelijkheid is over het wetsvoorstel, hoe eerder de pensioenuitvoerders en aanbieders van oudedagsvoorzieningen die zijn opgebouwd in de derde pijler aan de slag kunnen en deelnemers c.q. consumenten kunnen informeren over het keuzerecht.

De leden van de VVD-fractie wijzen op het vereiste opgenomen in artikel 63 van de Grondwet. Zij vragen of de regering inzichtelijk kan maken hoe dit vereiste zich verhoudt tot het onderliggende voorstel.

In artikel 63 van de Grondwet is bepaald dat geldelijke voorzieningen ten behoeve van leden en gewezen leden van de Staten-Generaal en van hun nabestaanden bij de wet worden geregeld en dat een dergelijke wet alleen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen kan worden aangenomen. Pensioenen zijn geldelijke voorzieningen en zijn voor de leden van de Tweede Kamer geregeld in de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (Appa). Vooruitlopend op de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is in artikel I, onderdeel Ra, van de Wet aanpassing Appa en enkele andere wetten 2021² ook voor de leden van de Tweede Kamer voorzien in een keuzerecht voor een bedrag ineens. De Aanpassingswet is met unanieme stemmen aangenomen, zodat voldaan is aan de eisen van artikel 63 van de Grondwet. Ingevolge artikel XII, onderdeel 3, van de Aanpassingswet is de inwerkingtreding

¹ Aanhangsel Handelingen I 20/2021, nr. 20, item 8.

² Stb. 2021, 328.

van dit keuzerecht gekoppeld aan de inwerkingtreding van het wetsvoorstel.

De leden van de D66-fractie vragen hoeveel mensen nog gebruikmaken van een bevroren pensioen in eigen beheer, netto pensioen en andere oudedagsvoorzieningen die zijn opgebouwd in de derde pijler en waaraan wordt gerefereerd in paragraaf 1.1 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.

Uit aangiftegegevens van de Belastingdienst van 2020 volgt dat er nog circa 60.000 belastingplichtigen zijn met een bevroren pensioen in eigen beheer. Uit de evaluatie van het nettopensioen volgt dat er circa 35.000 belastingplichtigen zijn met een nettopensioen. Deze evaluatie is uitgevoerd in 2019/2020.³ Uit aangiftegegevens van de Belastingdienst uit 2018 volgt dat er circa 475.000 belastingplichtigen zijn die lijfrentepremie in aftrek brengen in de aangifte inkomstenbelasting.⁴ Er is geen registratie van het totale aantal mensen met een opgebouwd nettopensioen of oudedagsvoorziening in de derde pijler.

Door de leden van de D66-fractie is gevraagd te reflecteren op de voorgestelde wetsaanpassing op het gebied van complexiteit, uitlegbaarheid en de transitie naar de nieuwe pensioenregelingen. Ook de leden van de CDA-fractie, het lid Omtzigt, de leden van de PvdA-fractie en de leden van de GroenLinks-fractie vragen naar de samenloop met de transitie naar de nieuwe pensioenregelingen.

Allereerst is van belang dat met het huidige wetsvoorstel uitvoering wordt gegeven aan de motie Oomen-Ruijten c.s.⁵ om de opname van het bedrag ineens in de uitvoering minder complex en voor deelnemers beter uitlegbaar te maken. Op pensioeningangsdatum blijft de deelnemer, mits voldaan is aan de vereisten⁶, bevoegd om 10% van de waarde van de aanspraken op ouderdomspensioen in de vorm van een bedrag ineens op te nemen. Het bedrag ineens wordt op dat moment vastgesteld. De deelnemer krijgt met het voorliggende wetsvoorstel tevens de mogelijkheid om het moment waarop dit bedrag aan hem wordt uitbetaald uit te stellen. Deze uitstelmogelijkheid is zowel in de uitvoering als in de communicatie minder complex dan het oorspronkelijke voorstel, omdat het om een kortere uitstelperiode gaat. Pensioenuitvoerders hebben bevestigd dat deze variant goed uitvoerbaar is.

Over de transitie zoals bedoeld in het wetsvoorstel toekomst pensioenen kan nog het volgende worden opgemerkt. Indien een deelnemer op de pensioeningangsdatum ervoor kiest om een bedrag ineens op te nemen en – mits aan de voorwaarden voldaan – de uitbetaling ervan uit te stellen, zet de pensioenuitvoerder het bedrag ineens als een brutoreservering apart ten behoeve van de latere uitbetaling. Hierdoor ontstaan er geen problemen met de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Het geld staat immers al gereserveerd voor de betreffende deelnemer. Ook de verkorting van de periode tussen de pensioeningangsdatum en het uitgestelde uitbetalingsmoment draagt bij aan het beperken van de complexiteit en uitlegbaarheid bij de transitie.

³ Kamerstukken II 2019/20, 32 043, nr. 547.

⁴ Algemene Rekenkamer, Resultaten verantwoordingsonderzoek 2020 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2021, pagina 49.

⁵ Kamerstukken I 2020/21, 35 555, H.

⁶ Artikel 69a Pensioenwet.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

De leden van de VVD-fractie en de leden van de SGP-fractie vragen of de regering duidelijkheid kan scheppen over de omvang van de groep voor wie de uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens als gevolg van deze wijziging niet langer toegankelijk is. De leden van de SGP-fractie geven aan in de memorie van toelichting te hebben gelezen dat de voorgestelde aanpassingen ervoor zorgen dat de doelgroep met ongeveer de helft ingeperkt wordt, omdat uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat ongeveer de helft van de werknemers rond de AOW-datum met pensioen gaat. Zij vragen of dit correct is.

Uit de CBS statistieken volgt dat in 2021 circa 50% van de werknemers op 66-jarige leeftijd met pensioen is gegaan.⁷ Voorstelbaar is dat deze groep werknemers op de AOW-leeftijd met pensioen is gegaan (de AOW-leeftijd in 2021 was 66 jaar en 3 maanden). Uitgaande van deze cijfers betekent dat ongeveer de helft van de deelnemers, op grond van het wetsvoorstel herziening bedrag ineens, gebruik kan maken van de uitstelbaarheid. De regering bevestigt daarmee de constatering van de leden van de SGP-fractie. Overigens is de reden dat in de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen de uitgestelde uitbetaling mogelijk is gemaakt, de zogenoemde geboortedatumproblematiek. De geboortedatumproblematiek speelt alleen wanneer het jaarinkomen exclusief het bedrag ineens minder dan € 35.472,- (niveau 2022) bedraagt. Bij een jaarinkomen boven deze grens geldt immers dat over de uitkering van het bedrag ineens geen AOW-premie is verschuldigd. Daarom is voor een deel van de werknemers de mogelijkheid om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen niet relevant en brengt een beperking van de doelgroep geen gevolgen voor hen met zich mee.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de inperking van de doelgroep zich verhoudt tot de eerder gewekte verwachtingen richting deze groep.

Na een wetgevingsoverleg in het kader van de behandeling van het wetsvoorstel bedrag ineens, RVU en verlofsparen in de Tweede Kamer is op verzoek van een aantal Kamerleden bij nota van wijziging de mogelijkheid voor een uitgesteld uitbetalingsmoment voor bedrag ineens gecreëerd.⁸ Tijdens de behandeling van dat wetsvoorstel in de Eerste Kamer zijn twijfels geuit over de uitvoerbaarheid van dit uitgestelde uitbetalingsmoment. Naar aanleiding van de motie Oomen-Ruijten c.s.⁹ is toegezegd om met pensioenuitvoerders te bekijken op welke manier aanpassingen mogelijk zijn die de uitvoerbaarheid van het uitgestelde uitbetalingsmoment verbeteren. Met dit wetsvoorstel geeft de regering invulling aan die toezegging. Op 18 mei 2021 zijn de Eerste en Tweede Kamer geïnformeerd dat naar aanleiding van deze motie met (vertegenwoordigers van de) pensioenuitvoerders wordt gesproken over aanpassingen van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen ten aanzien van het uitgesteld uitbetalingsmoment.¹⁰ Vervolgens is het parlement op 12 oktober 2021 geïnformeerd over de voorgestelde aanpassingen die uit deze gesprekken zijn voortgekomen.¹¹ Daarmee is getracht op een zorgvuldige wijze de pensioensector, de Eerste en Tweede Kamer en de burgers op de hoogte te brengen van mogelijke aanpassingen aan het uitgestelde uitbetalingsmoment naar aanleiding van eerder genoemde motie.

⁷ Pensioenleeftijd in 2021 ruim 4 jaar hoger dan in 2006 (cbs.nl).

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35 555, nr. 17 en 18.

⁹ Kamerstukken I 2020/21, 35 555, H.

¹⁰ Kamerstukken II 2020/21, 35 555, nr. 19.

¹¹ Kamerstukken II 2021/22, 35 555, nr. 20.

De leden van de SGP-fractie vragen of met de beperking van de doelgroep het doel en de effectiviteit niet te ver wordt ingeperkt. In het verlengde daarvan vragen de leden van de VVD-fractie hoe de inperking van de doelgroep zich verhoudt tot de wens om met het voorstel maatwerk te kunnen bieden aan alle deelnemers. Zij vragen of de regering de inschatting deelt dat hierin de doelstelling van de wet en de uitwerking daarvan uiteenlopen.

Met de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen heeft de regering getracht een evenwichtig voorstel te doen waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met de wens om maatwerk te bieden aan alle deelnemers en anderzijds rekening wordt gehouden met de wens van pensioenuitvoerders om te komen tot een voor hen uitvoerbare keuzemogelijkheid en een aan deelnemers uitlegbare variant. Met de introductie van het keuzerecht bedrag ineens (middels de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen) wordt uitwerking gegeven aan de wens om meer maatwerk mogelijk te maken bij de aanwending van het pensioenvermogen. Die mogelijkheid blijft ook in het voorliggende wetsvoorstel herziening bedrag ineens bestaan. Met dit wetsvoorstel worden alleen ten aanzien van de mogelijkheid om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen enkele aanpassingen voorgesteld ten behoeve van de uitvoerbaarheid. De regering deelt de inschatting niet dat daarmee de doelstelling van de wet en de uitwerking daarvan uiteenlopen. Het belangrijkste doel van de mogelijkheid tot uitgestelde uitbetaling is een oplossing te bieden voor de zogenoemde geboortedatumproblematiek. Daarnaast merkt de regering nog op dat de mogelijkheid tot een uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens geen onderdeel uitmaakte van het oorspronkelijke wetsvoorstel bedrag ineens. De mogelijkheid tot uitgestelde uitbetaling biedt derhalve meer ruimte voor maatwerk.

De leden van de VVD-fractie merken op dat het de deelnemers die voor de voorgenomen inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2023 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, aan een wettelijke bepaling ontbreekt op basis waarvan zij om uitstel van betaling van het bedrag ineens tot 1 januari 2024 zouden kunnen vragen. Deelnemers die in de laatste maand van 2022 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken, ontbreekt het op vergelijkbare wijze aan de mogelijkheid om per 2023 het keuzerecht op een bedrag ineens uit te oefenen. De leden van de VVD-fractie vragen of de regering de inschatting deelt dat deze groepen als gevolg van het voorstel onevenredig benadeeld lijken te worden. Indien dat het geval is vragen de leden van de VVD-fractie of de regering mogelijkheden ziet om voor deze groepen door middel van een speciale voorziening in overleg met hun pensioenuitvoerder te waarborgen dat ook zij gebruik kunnen maken van het gewenste maatwerk.

Voor de beantwoording van deze vraag gaat de regering er vanuit dat de leden van de VVD-fractie uit zijn gegaan van een inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023 van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen en 1 juli 2023 voor het wetsvoorstel herziening bedrag ineens. Echter, de relevante artikelen van Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen en het voorliggende wetsvoorstel herziening bedrag ineens treden op hetzelfde moment in werking vanwege de nauwe samenhang tussen beiden. In de vraagstelling wordt nog uitgegaan van een inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2023. Gegeven de aangepaste voorgenomen inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2024 betekent dit dat alle deelnemers met een pensioeningangsdatum op of na 1 januari 2024 de mogelijkheid krijgen om een bedrag ineens op te nemen en de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen, indien aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. Stel een deelnemer bereikt op 1 juli 2024 de AOW-gerechtigde leeftijd en wil dan ook het ouderdomspensioen laten ingaan. Voor deze deelnemer

staat zowel de mogelijkheid open om een bedrag ineens op te nemen als de uitbetaling ervan uit te stellen tot januari 2025. Deelnemers die vóór 1 januari 2024 de AOW-datum bereiken kunnen überhaupt nog geen bedrag ineens opnemen, aangezien het keuzerecht dan nog niet in werking is getreden. Een speciale voorziening in overleg met de pensioen-uitvoerder is daarom niet nodig.

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering inzichtelijk kan maken hoe de uitstelmogelijkheid van het bedrag ineens en de in het voorstel vervatte wens om te voorkomen dat het bedrag ineens nadelige fiscale consequenties heeft voor deelnemers, zich verhoudt tot het in de Wet Inkomstenbelasting 2001 opgenomen principe, dat het genietingsmoment van inkomsten ligt op het moment van vorderbaar en inbaar worden. En of de regering kan schetsen of dit principe voor een deelnemer die besluit om de uitstelmogelijkheid te benutten fiscale consequenties heeft en zo ja welke dat zijn.

In artikel 3.146 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) onderscheidenlijk artikel 13a van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964) is het zogenoemde genietingsmoment opgenomen. Het genietingsmoment bepaalt voor een inkomens-onderscheidenlijk loonbestanddeel, wanneer het fiscaal wordt geacht te zijn genoten en belastbaar is. Als uitgangspunt geldt dat het inkomens- of loonbestanddeel wordt genoten op het tijdstip waarop het betaald of verrekend wordt, ter beschikking van de belastingplichtige onderscheidenlijk werknemer wordt gesteld of rentedragend wordt. Hiervan wordt afgeweken indien vast komt te staan dat het inkomens- of loonbestanddeel al op een eerder moment vorderbaar en inbaar is. Het inkomens- of loonbestanddeel wordt dan genoten op dat eerdere moment. Met vorderbaar en inbaar wordt in het kader van pensioenen bedoeld dat de gerechtigde tot het bedrag ineens een recht op onmiddellijke betaling zou hebben (vorderbaar) en er desgevraagd onverwijld betaling door de schuldenaar zal plaatsvinden aan de rechthebbende (inbaar).

Een bedrag ineens wordt genoten op het door de deelnemer en pensioen-uitvoerder afgesproken moment waarop het bedrag ineens tot uitkering komt en wordt betaald aan de deelnemer. De deelnemer krijgt hierbij wettelijk de keuze het bedrag ineens bij de eerste uitbetaling van het pensioen te laten uitkeren of in de maand januari van het jaar na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd (indien de deelnemer voldoet aan de gestelde voorwaarden). Als de pensioendeelnemer ervoor kiest om gebruik te maken van de wettelijke uitstelmogelijkheid om het bedrag ineens te ontvangen in januari van het jaar na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, is het bedrag ineens belast op het moment van betaling in januari van dat jaar. Van een eerder genietingsmoment van het bedrag ineens in de periode tot januari van het jaar na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd (de uitbetalingsdatum van het bedrag ineens) is dan geen sprake. Gelet op de wettelijk gemaakte keuze is het bedrag ineens niet op een eerder moment vorderbaar en inbaar.

De leden van de VVD-fractie vragen wat de gevolgen zijn voor het partnerpensioen indien de deelnemer vroegtijdig komt te overlijden en deze nog geen uitbetaling had ontvangen van bedrag ineens.

De regering merkt op dat het antwoord op deze vraag afhankelijk is van de manier waarop het partnerpensioen in de betreffende pensioenregeling is vormgegeven. Als het partnerpensioen niet afhankelijk is van de hoogte van het ouderdompensioen, bijvoorbeeld omdat het partnerpensioen een eigen opbouw kent, dan is er geen effect van het bedrag ineens op de hoogte van het partnerpensioen. Als het partnerpensioen wél afhankelijk

is van het ouderdomspensioen, hangt het van de specifieke vormgeving van die regeling af hoe het partnerpensioen precies wordt vastgesteld. Dat is aan sociale partners.

De leden van de D66-fractie vragen of het klopt dat, na inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, er 90% van het persoonlijk pensioenvermogen resteert als er een bedrag ineens van 10% wordt opgenomen.

Op grond van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen heeft een deelnemer het recht om maximaal 10% van de waarde van de aanspraken op ouderdomspensioen op te nemen. Bij een kapitaal- of premieovereenkomst betekent dit dat maximaal 10% van het kapitaal dat bestemd is voor ouderdomspensioen als bedrag ineens kan worden opgenomen. De regering merkt op dat er nu ook al regelingen zijn met een persoonlijk pensioenvermogen, waar dit ook voor geldt.

De leden van de D66-fractie vragen of het bedrag ineens in voldoende mate mogelijk blijft in een stelsel onder de Wtp, zodat beide voorstellen kunnen worden aangenomen zonder dat er een aanvullende wetswijziging mogelijk is.

De regering bevestigt dat het bedrag ineens ook in het nieuwe stelsel mogelijk is. In de kern is het keuzerecht bedrag ineens een keuzemogelijkheid die het mogelijk maakt om maximaal 10% van het kapitaal dat bestemd is voor het ouderdomspensioen in één keer te ontvangen. Een dergelijke berekening is zowel in het huidige als in het nieuwe stelsel te maken. Een aanpassing van zowel de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen als het wetsvoorstel herziening bedrag ineens wordt nu niet voorzien bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

De leden van de CDA-fractie en de SGP-fractie vragen naar het verplaatsen van het uitgestelde uitbetalingsmoment van het bedrag ineens van de maand februari naar januari, en hoe zich dat verhoudt met de veronderstelde drukte aan het begin van het jaar bij pensioenuitvoerders.

In de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is uitgegaan van de maand februari in verband met de drukte bij pensioenuitvoerders in de maand januari. Echter, op verzoek van de (vertegenwoordigers van de) pensioenuitvoerders is de maand van uitbetaling veranderd van februari naar januari. De maand januari sluit beter aan bij de reeds bestaande pensioencommunicatie naar de deelnemers. Hiermee wordt ook de termijn tussen het keuzemoment (pensioeningangsdatum) en het moment van uitbetalen verkort, hetgeen ten goede komt aan het doel om de complexiteit voor pensioenuitvoerders van het uitgestelde uitbetalingsmoment te verminderen.

De leden van de CDA-fractie vragen om voor enkele maatmensen inzichtelijk te maken wat de gevolgen van het onderhavige wetsvoorstel op de hoogte van het pensioen en het bedrag ineens, op de belastingheffing en op eventuele toeslagen zijn.

Vooropgesteld zij dat de gevolgen van de uitkering van een bedrag ineens voor iedere deelnemer anders zijn. Het opnemen van een bedrag ineens is een vrijwillige keuze. Of een bedrag ineens voorziet in een behoefte voor een doorsnee gepensioneerde, verschilt per persoon en per situatie. Iedere deelnemer moet zelf bepalen of het opnemen van een bedrag voor zijn persoonlijke situatie gewenst is. Het is voor een deelnemer raadzaam

om eerst informatie in te winnen over de gevolgen bij de keuze om al dan niet gebruik te maken van de mogelijkheid tot opname van een bedrag ineens.

Onderstaande voorbeelden zijn een actualisatie van de eerder verzonden voorbeelden¹² waarbij is uitgegaan van de fiscale parameters zoals deze gelden in het jaar 2023.¹³ In onderstaande voorbeelden wordt voor een alleenstaande AOW-gerechtigde (zonder minderjarige kinderen) gezien wat het bruto, netto- en besteedbaar inkomen is in geval van een volledige AOW-uitkering en bij verschillende hoogtes van het aanvullend pensioen. Hierbij wordt in beeld gebracht hoe het besteedbaar inkomen zich ontwikkelt als iemand per 1 december 2023 AOW-gerechtigd wordt, voor 1) de uitgangssituatie zonder bedrag ineens (voor het jaar waarin het bedrag ineens tot uitbetaling zou komen), 2) het jaar waarin het bedrag ineens wordt uitbetaald waarbij kan worden gekozen voor uitbetaling op de AOW-leeftijd of op 1 januari daaropvolgend en 3) het jaar volgend op het jaar waarin het bedrag ineens wordt uitbetaald. De opname van een bedrag ineens leidt tot een herberekening van de pensioenuitkering vanaf de AOW-leeftijd. Voor het aanvullend pensioen is uitgegaan van de gemiddelde pensioenaanspraak in 2016 (€ 10.800 bruto), om zo de consistentie te behouden met de eerder verzonden voorbeelden. Voor een voorbeeld van een beperkt aanvullend pensioen is uitgegaan van de helft van de gemiddelde pensioenaanspraak, en voor een hoog aanvullend pensioen van het dubbele. Uitgegaan is van de fiscaliteit en verwachte niveaus in de sociale zekerheid en het toeslagenstelsel¹⁴ in 2023 volgens de meest recente CPB-raming (MEV2023). Bij het besteedbaar inkomen is rekening gehouden met de gemiddelde netto-zorgkosten, die bestaan uit de gemiddelde nominale zorgpremie, het gemiddeld eigen risico van een gepensioneerde verminderd met de eventueel ontvangen zorgtoeslag. Om een beeld te schetsen van de effecten voor AOW-gerechtigden met een huurwoning is ook het besteedbaar inkomen inclusief huurtoeslag opgenomen. Vanwege de grote variëteit in de hoogte van de huur en het besteedbaar inkomen, is het lastig om hier een standaard weer te geven. Bij het recht op huurtoeslag is bij deze voorbeelden een huur van circa

¹² Nota naar aanleiding van het verslag van 12 oktober 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35 555, nr. 6), beantwoording Kamervragen van het lid Omtzigt in brief van 5 november 2020 (2020Z20002 Aanhangsel Handelingen II 2020/21, nr. 689), Memorie van antwoord van 4 december 2020 (Kamerstukken I 2020/21, 35 555, C) en Brief van 18 mei 2021 (Kamerstukken I 2020/21, 35 555, I).

¹³ Met het voornemen om de inwerkingtredingsdatum van het bedrag ineens op te schuiven naar 1 januari 2024, is de opname van het bedrag ineens niet mogelijk in 2023. Echter, relevante fiscale parameters voor een netto berekening in 2024 zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Daarnaast beogen deze maatmensberekeningen slechts inzicht te geven wat de gevolgen van het bedrag ineens zijn. Dat inzicht kan gegeven worden op basis van de gegevens voor 2023.

¹⁴ Door de incidentele verhoging van de zorgtoeslag in 2023 ontvangen in dat jaar meer huishoudens toeslag dan normaal gesproken het geval is.

€ 600 verondersteld en is uitgegaan van de inkomensgrenzen zoals deze zijn voorzien voor 2023.

De voorbeelden betreffen de situatie van een persoon die op 1 december 2023 AOW-gerechtigd wordt.¹⁵ Verondersteld is dat deze persoon voltijds werkt tot de AOW-leeftijd.¹⁶ De deelnemer is in 2023 dus 11 van de 12 maanden nog niet AOW-gerechtigd. In de voorbeelden is een bruto-inkomen verondersteld zodat het totaal van AOW en aanvullend pensioen een vervangingswaarde kent van 70% van het bruto-inkomen dat een dergelijke werknemer op jaarbasis heeft.¹⁷ Bij het inkomen uit arbeid is geabstraheerd van de inkomensafhankelijke bijdragen voor de Zorgverzekeringswet (Zvw) die de werkgever afdraagt. Wel is rekening gehouden met de inkomensafhankelijke bijdrage voor de Zvw die de deelnemer afdraagt over AOW, aanvullend pensioen en het eventueel opgenomen bedrag ineens. Onderstaande uitkomsten zijn afgerond op honderden euro's.

Voorbeeld 1a: alleenstaande AOW-gerechtigde met een beperkt aanvullend pensioen, uitbetaling bedrag ineens op AOW-datum

	Geen bedrag ineens (deel van jaar AOW-gerechtigd)	Bedrag ineens	Jaar na bedrag ineens
Inkomen uit arbeid	30.800	30.800	n.v.t.
AOW	1.500	1.500	18.100
Aanvullend pensioen	500	400	4.900
Bedrag ineens	n.v.t.	10.000	n.v.t.
Bruto-inkomen	32.800	42.700	23.000
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw	100	300	1.200
Totaal te betalen belasting na heffingskortingen	2.300	6.800	500
Netto-inkomen	30.400	35.700	21.300
Zorgpremie + gemiddeld eigen risico	2.000	2.000	2.000
Zorgtoeslag	800	0	1.900
Besteedbaar inkomen	29.200	33.700	21.100
Huurtoeslag	0	0	2.900
Besteedbaar inkomen (incl. huurtoeslag)	29.200	33.700	24.100

¹⁵ De exacte datum waarop de deelnemer AOW-gerechtigd wordt heeft invloed op de gemiddelde belastingdruk die van toepassing is. Dit kan de uitkomsten beïnvloeden.

¹⁶ Werknemers betalen pensioenpremie over hun loon, daarvan is in dit voorbeeld geabstraheerd. Daardoor is het brutoloon gelijk aan het belastbaar inkomen.

¹⁷ In de berekening is uitgegaan van een bruto-inkomen uit arbeid overeenkomstig met 11/12de van dit jaarinkomen, omdat de deelnemer in het jaar dat deze AOW-gerechtigd wordt slechts 11 maanden werkt.

**Voorbeeld 1b: alleenstaande AOW-gerechtigde met een beperkt aanvullend pensioen, uitbetaling bedrag ineens op 1 januari
volgend op AOW-datum**

	Geen bedrag ineens (heel jaar AOW-gerechtigd)	Bedrag ineens	Jaar na bedrag ineens
Inkomen uit arbeid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
AOW	18.100	18.100	18.100
Aanvullend pensioen	5.400	4.900	4.900
Bedrag ineens	n.v.t.	10.000	n.v.t.
Bruto-inkomen	23.500	33.000	23.000
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw	1.300	1.800	1.200
Totaal te betalen belasting na heffingskortingen	600	2.700	500
Netto-inkomen	21.700	28.500	21.300
Zorgpremie + gemiddeld eigen risico	2.000	2.000	2.000
Zorgtoeslag	1.900	800	1.900
Besteedbaar inkomen	21.500	27.300	21.100
Huurtoeslag	2.700	0	2.900
Besteedbaar inkomen (incl. huurtoeslag)	24.300	27.300	24.100

Voorbeeld 2a: alleenstaande AOW-gerechtigde met een gemiddeld aanvullend pensioen, uitbetaling bedrag ineens op AOW-datum

	Geen bedrag ineens (deel van jaar AOW-gerechtigd)	Bedrag ineens	Jaar na bedrag ineens
Inkomen uit arbeid	37.900	37.900	n.v.t.
AOW	1.500	1.500	18.100
Aanvullend pensioen	900	800	9.700
Bedrag ineens	n.v.t.	20.000	n.v.t.
Bruto-inkomen	40.300	60.200	27.900
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw	100	300	1.500
Totaal te betalen belasting na heffingskortingen	5.300	15.600	1.600
Netto-inkomen	34.900	44.300	24.800
Zorgpremie + gemiddeld eigen risico	2.000	2.000	2.000
Zorgtoeslag	0	0	1.500
Besteedbaar inkomen	32.900	42.300	24.300
Huurtoeslag	0	0	1.100
Besteedbaar inkomen (incl. huurtoeslag)	32.900	42.300	25.400

**Voorbeeld 2b: alleenstaande AOW-gerechtigde met een gemiddeld aanvullend pensioen, uitbetaling bedrag ineens op 1 januari
volgend op AOW-datum**

	Geen bedrag ineens (heel jaar AOW-gerechtigd)	Bedrag ineens	Jaar na bedrag ineens
Inkomen uit arbeid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
AOW	18.100	18.100	18.100
Aanvullend pensioen	10.800	9.700	9.700
Bedrag ineens	n.v.t.	20.000	n.v.t.
Bruto-inkomen	28.900	47.900	27.900
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw	1.600	2.600	1.500
Totaal te betalen belasting na heffingskortingen	1.800	9.000	1.600
Netto-inkomen	25.600	36.300	24.800
Zorgpremie + gemiddeld eigen risico	2.000	2.000	2.000
Zorgtoeslag	1.300	0	1.500
Besteedbaar inkomen	24.900	34.300	24.300
Huurtoeslag	700	0	1.100
Besteedbaar inkomen (incl. huurtoeslag)	25.600	34.300	25.400

Voorbeeld 3a: alleenstaande AOW-gerechtigde met een hoog aanvullend pensioen, uitbetaling bedrag ineens op AOW-datum

	Geen bedrag ineens (deel van jaar AOW-gerechtigd)	Bedrag ineens	Jaar na bedrag ineens
Inkomen uit arbeid	52.000	52.000	n.v.t.
AOW	1.500	1.500	18.100
Aanvullend pensioen	1.800	1.600	19.400
Bedrag ineens	n.v.t.	40.000	n.v.t.
Bruto-inkomen	55.400	95.200	37.600
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw	200	300	2.000
Totaal te betalen belasting na heffingskortingen	14.400	32.900	3.800
Netto-inkomen	40.800	61.900	31.700
Zorgpremie + gemiddeld eigen risico	2.000	2.000	2.000
Zorgtoeslag	0	0	100
Besteedbaar inkomen	38.800	60.000	29.900
Huurtoeslag	0	0	0
Besteedbaar inkomen (incl. huurtoeslag)	38.800	60.000	29.900

Voorbeeld 3b: alleenstaande AOW-gerechtigde met een hoog aanvullend pensioen, uitbetaling bedrag ineens op 1 januari volgend op AOW-datum

	Geen bedrag ineens (heel jaar AOW-gerechtigd)	Bedrag ineens	Jaar na bedrag ineens
Inkomen uit arbeid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
AOW	18.100	18.100	18.100
Aanvullend pensioen	21.600	19.400	19.400
Bedrag ineens	n.v.t.	40.000	n.v.t.
Bruto-inkomen	39.700	77.600	37.600
Inkomensafhankelijke bijdrage Zvw	2.200	3.600	2.000
Totaal te betalen belasting na heffingskortingen	4.700	22.100	3.800
Netto-inkomen	32.900	51.900	31.700
Zorgpremie + gemiddeld eigen risico	2.000	2.000	2.000
Zorgtoeslag	0	0	100
Besteedbaar inkomen	31.000	49.900	29.900
Huurtoeslag	0	0	0
Besteedbaar inkomen (incl. huurtoeslag)	31.000	49.900	29.900

Bovenstaande voorbeelden illustreren de gevolgen van de opname van een bedrag ineens bij een beperkt, gemiddeld of hoog aanvullend pensioen. Het bedrag ineens leidt in alle gevallen tot een hoger bruto-inkomen waardoor het totaal te betalen bedrag aan belasting toeneemt. Dit effect neemt, door de progressie in het belastingstelsel, toe met het totale inkomen. Voor personen met een beperkt of gemiddeld inkomen kan ook sprake zijn van een negatief effect op het ontvangen bedrag aan zorgtoeslag en eventuele huurtoeslag. Voor AOW-gerechtigden met huurtoeslag leidt opname van een bedrag ineens mogelijk tot grotere gevolgen dan voor AOW-gerechtigden zonder huurtoeslag. Bij opname van een bedrag ineens wordt de pensioenuitkering vanaf de AOW-leeftijd herberekend, waardoor deze lager uitvalt dan zonder opname van het bedrag ineens het geval zou zijn. Deze daling kan leiden tot een (hoger) recht op zorgtoeslag en eventueel huurtoeslag.

Bovenstaande voorbeelden zijn slechts een illustratie van mogelijke effecten, waarbij veel variatie in de mogelijke scenario's denkbaar is die tot andere uitkomsten kan leiden. De voorbeelden geven slechts een

indicatie van hoe een bedrag ineens kan uitpakken voor de resterende levenslange periodieke ouderdomspensioenuitkering en de gevolgen voor zorg- en huurtoeslag. De precieze gevolgen van opname van een bedrag ineens zijn namelijk van meerdere factoren afhankelijk, zoals de huishouden- en woonsituatie, en de vraag of het bedrag ineens als vermogen wordt aangehouden. Indien dit laatste het geval is, kan dit gevolgen hebben voor de belastingheffing over vermogen in box 3 of het recht op toeslagen. Dit is overigens waarschijnlijker indien het huishouden reeds over enig vermogen beschikt, of als sprake is van een hoog bedrag ineens, gelet op de hoogte van de vermogensgrens bij de toeslagen (voor een alleenstaande in 2023 ca. € 30.000 bij de huurtoeslag en ca. € 125.000 bij de zorgtoeslag) en het heffingsvrij vermogen in box 3 (in 2023 € 57.000 voor een alleenstaande).

De leden van de CDA-fractie vragen wat het risico is op naheffingen van toeslagen door de Belastingdienst, juist voor mensen met een laag inkomen. Ook vragen deze leden of hiervoor oplossingen gevonden kunnen worden, zoals het bijvoorbeeld uitzonderen van het bedrag ineens voor het toetsingsinkomen voor de toeslagen. Het lid Omtzigt vraagt de regering te heroverwegen om de eenmalige afkoop vrij te stellen als inkomen voor de huurtoeslag.

Het kan voorkomen dat iemand door het opnemen van een bedrag ineens in dat jaar een dermate hoog inkomen krijgt, dat er in dat jaar geen recht bestaat op een inkomensondersteuning in de vorm van toeslagen. Dat kan leiden tot het (gedeeltelijk) moeten terugbetalen van toeslagen voor dat jaar. Dit geldt overigens ook voor eventuele andere extra inkomsten die worden ontvangen. Door de opname van een bedrag ineens resteert er in latere jaren wel een lager pensioeninkomen dat kan resulteren in een hogere toeslag. Dit hangt samen met het gegeven dat het toeslagenstelsel is gebaseerd op het principe van draagkracht. De regering is dan ook niet voornemens een uitzondering te maken voor een bedrag ineens in het toetsingsinkomen voor de toeslagen. In een eerdere Kamerbrief over dit onderwerp is dit ook uitgebreid uiteengezet.¹⁸ In die Kamerbrief is opgemerkt dat het toevoegen van een extra uitzondering op het inkomensbegrip in het gehele toeslagensysteem, dan wel specifiek bij de huurtoeslag, de complexiteit van het toeslagenstelsel wederom vergroot. Bezien in het licht van de problematiek van het toeslagenstelsel, weegt het argument dat het niet wenselijk is de complexiteit verder te vergroten, zwaar voor de regering. Daarnaast zou het toevoegen van een extra uitzondering ook gezien moeten worden in het licht van andere inkomensafhankelijke regelingen. Hierbij zij ook opgemerkt dat het opnemen van een bedrag ineens is gebaseerd op een keuze. Er bestaat geen verplichting tot het opnemen van een bedrag ineens. Als de gevolgen van het opnemen van een bedrag ineens ongunstig zijn, dan hoeft een deelnemer geen gebruik te maken van het keuzerecht.

De oplossing van het gesignaleerde probleem door de CDA-fractie en het lid Omtzigt zoekt de regering dan ook in een goede informatievoorziening vanuit pensioenuitvoerders, aanbieders van oudedagsvoorzieningen in de derde pijler, de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank en eventueel een financieel adviseur zodat de consequenties van de keuze voor het bedrag ineens voor de fiscale- en uitkeringspositie van de deelnemer inzichtelijk worden gemaakt. In het ontwerpbesluit voor de wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling worden nadere voorwaarden gesteld aan de informatievoorziening vanuit pensioenuitvoerders aan deelnemers. Daarnaast wordt met het wetsvoorstel toekomst pensioenen voorgesteld een keuzebegelei-

¹⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35 555, nr. 19.

dingsnorm te introduceren in de Pensioenwet (artikel 59a van de Pensioenwet). Deelnemers worden derhalve op verschillende wijzen geholpen bij het maken van een weloverwogen keuze.

Ook wordt in dit kader gesproken met vertegenwoordigers van de pensioenuitvoerders, de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, het Nibud en betrokken ministeries om te kijken op welke manier deelnemers goed geïnformeerd kunnen worden over de opname van het bedrag ineens en de consequenties daarvan indien er sprake is van samenloop met andere overheidsregelingen. Door deze partijen wordt hierin gezamenlijk opgetrokken. Daarnaast ontwikkelt het Nibud met subsidie van het Ministerie van SZW een gratis online tool die werkenden inzicht geeft in keuzes rondom het moment van pensionering, zoals het bedrag ineens.

Het lid Omtzigt vraagt of de regering bereid is om terug te gaan naar het originele voorstel om het bedrag ineens bij overlijden van de deelnemer – als hij in de tussentijd overlijdt – alsnog uit te keren aan de erfgenamen. In het verlengde hiervan geven de leden van de SP-fractie aan dat zij graag zouden zien dat het bedrag ineens hoe dan ook wordt overgemaakt, ook wanneer een gepensioneerde voortijdig komt te overlijden. De leden van de SP-fractie vragen welke mogelijkheden er zijn om het bedrag ineens direct na pensionering en ook na overlijden uit te keren. Daarnaast geven zij als optie dat het bedrag ineens in de «boedel» van de overledene terecht zou kunnen komen zodat het verdeeld kan worden onder de erfgenamen.

In reactie op de vraag van het lid Omtzigt merkt de regering op dat zowel op grond van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen als het voorliggende wetsvoorstel herziening bedrag ineens het bedrag ineens niet wordt uitgekeerd als een deelnemer tussentijds overlijdt. In plaats daarvan geldt – op basis van het voorliggende wetsvoorstel – bij overlijden van een deelnemer voorafgaand aan de uitbetaling van het bedrag ineens voor de pensioenuitvoerder een nabetalingsverplichting aan de deelnemer. De nabetaling kan niet aan de partner (als begunstigde) worden uitgekeerd, omdat het ouderdomspensioen betreft van de overleden deelnemer en ook niet iedereen een partner heeft. De nabetaling maakt onderdeel uit van de boedel van de overledene en komt zodoende terecht bij de gezamenlijke erfgenamen.

Er zijn een aantal redenen waarom er in geval van uitgestelde uitbetaling niet voor gekozen is om bij tussentijds overlijden het bedrag ineens uit te keren aan de erfgenamen. Ten eerste strookt het alsnog uitbetalen van het bedrag ineens aan de (inmiddels overleden) deelnemer niet met de systematiek van het ouderdomspensioen. Het ouderdomspensioen is namelijk bedoeld als een inkomensvoorziening bij ouderdom voor de deelnemer en is derhalve niet bedoeld als een voorziening bij overlijden. Voor de nabestaanden komt er – indien opgenomen in de pensioenregeling – na het overlijden van de deelnemer een nabestaandenpensioen tot uitkering. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het overmaken van het bedrag ineens aan de partner in geval van tussentijds overlijden eveneens niet strookt met de systematiek van het ouderdomspensioen. Het bedrag ineens is een vorm van ouderdomspensioen en is niet bedoeld als nabestaandenpensioen. Tevens rijst bijvoorbeeld de vraag wie begunstigde(n) moet(en) worden bij een deelnemer met meerdere (ex-) partners.

De leden van de SP-fractie geven aan dat gemiddeld genomen mensen met zwaardere beroepen uit de werkende klasse vroegtijdig overlijden. Zij vragen daarom of het de bedoeling van het voorliggende wetsvoorstel is om dit klassenonderscheid verder te vergroten.

De regering merkt op dat op basis van zowel de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen als het wetsvoorstel herziening bedrag ineens het uitbetalen van het bedrag ineens in beginsel op de pensioeningangsdatum geschiedt, tenzij een deelnemer gebruik maakt van de mogelijkheid om de uitbetaling uit te stellen naar januari (voorheen februari) volgend op het jaar waarin de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt. Een deelnemer hoeft derhalve de uitbetaling niet uit te stellen. Het wetsvoorstel herziening bedrag ineens verandert daar niets aan. Daarnaast wordt in dit wetsvoorstel de periode tussen de pensioeningangsdatum en het uitgestelde uitbetalingsmoment verkort, zodat het risico op tussentijds overlijden juist afneemt. De regering is van mening dat er in het kader van dit wetsvoorstel geen sprake is van klassenonderscheid en derhalve is er ook geen sprake van het vergroten van zo'n onderscheid.

De leden van de SP-fractie vragen wat er wordt gedaan aan uitvoerige, persoonlijke en correcte voorlichting en informatievoorziening aan mensen die overwegen het bedrag ineens op te nemen.

In het ontwerpbesluit voor de wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt voorgescreven dat een deelnemer op meerdere wijzen geïnformeerd dient te worden over de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen. Een pensioenuitvoerder informeert een deelnemer tijdig voor de pensioeningangsdatum over het keuzerecht en over de mogelijkheid om het bedrag ineens uit te laten betalen in de maand januari volgend op het jaar waarin de deelnemer de AOW-datum bereikt. Dit betreft in eerste instantie generieke informatie. Indien een deelnemer overweegt gebruik te maken van het keuzerecht, kan de deelnemer de pensioenuitvoerder verzoeken meer specifieke en persoonlijke informatie te verstrekken. Een pensioenuitvoerder is verplicht deze informatie te verstrekken. De informatie op basis van het verzoek van de deelnemer dient in ieder geval de volgende informatie te omvatten: (a) de hoogte van de afkoopwaarde («het bedrag ineens») en de hoogte van het periodiek uit te keren levenslange ouderdomspensioen als gebruik wordt gemaakt van het keuzerecht, alsmede (b) de hoogte van het periodiek uit te keren ouderdomspensioen als geen gebruik wordt gemaakt van het keuzerecht. In geval de deelnemer de pensioenuitvoerder verzoekt om specifieke informatie over de mogelijkheid om het bedrag ineens uit te laten betalen in de maand januari volgend op het jaar waarin de AOW-datum wordt bereikt, informeert de pensioenuitvoerder de deelnemer ook over de gevolgen voor die uitgestelde uitbetaling bij overlijden van de deelnemer voordat de uitgestelde uitbetaling heeft plaatsgevonden. Al deze informatie helpt de deelnemer om de consequenties van het gebruikmaken van het keuzerecht tot gedeeltelijke afkoop voor de hoogte van de periodieke levenslange ouderdomspensioenuitkering beter te overzien.

In het kader van de verplichting voor pensioenuitvoerders om deelnemers correct, duidelijk en evenwichtig te informeren – dient op verzoek van de deelnemer – de pensioenuitvoerder de deelnemer nadrukkelijk te wijzen op de mogelijkheid dat het opnemen van een bedrag ineens van invloed kan zijn op de fiscale- en uitkeringspositie. Tevens dient de pensioenuitvoerder bij een verzoek de deelnemer erop te wijzen waar en hoe nadere informatie kan worden verkregen (te denken valt aan een verwijzing naar de informatie van de Belastingdienst, gemeenten, de Sociale Verzeke-

ringsbank (de «SVB») en de mogelijkheid tot het inschakelen van een financieel adviseur). Om de deelnemer zo duidelijk en evenwichtig mogelijk te kunnen informeren, wordt ook op www.mijnpensioenoverzicht.nl expliciet de waarschuwing opgenomen dat het opnemen van een bedrag ineens (voor zover van toepassing) invloed kan hebben op de verschuldigde inkomstenbelastingen, de verschuldigde premie volksverzekeringen, de Zvw-premie en de inkomensafhankelijke regelingen. Tot slot zij opgemerkt dat met het wetsvoorstel toekomst pensioenen de norm keuzebegeleiding wordt geïntroduceerd.¹⁹ Na inwerkingtreding van het wetsvoorstel toekomst pensioenen wordt op basis van deze norm van pensioenuitvoerders gevraagd om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van keuzes, waaronder bij het maken van een keuze omtrent bedrag ineens. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) houdt toezicht op de naleving van de informatieverplichtingen van pensioenuitvoerders en houdt derhalve ook toezicht op de informatieverstrekking en keuzebegeleiding door pensioenuitvoerders over dit keuzerecht.

Naast de informatievoorziening vanuit de pensioenuitvoerder wordt op www.mijnpensioenoverzicht.nl een indicatie getoond van het bedrag ineens en de gevolgen daarvan voor de periodieke levenslange pensioenuitkering voor een deelnemer of gewezen deelnemer die binnen tien jaar de AOW-leeftijd bereikt.

Tot slot, er vindt ook overleg plaats met de vertegenwoordigers van de pensioenuitvoerders, de Belastingdienst, het Nibud, de Sociale Verzekeringsbank en betrokken ministeries om te kijken of er vanuit de uitvoeringsorganisatie tot een informatiemiddel voor deelnemers kan worden gekomen, waar deelnemers eenvoudig informatie kunnen vinden over het keuzerecht bedrag ineens en de consequenties daarvan. Door deze informatievoorziening ontstaat er een consistent beeld en vanwege de brede betrokkenheid van verschillende relevante partijen is tevens gewaarborgd dat de informatie volledig en juist is, en bovendien aansluit bij de behoeftes van zowel pensioenuitvoerders als deelnemers. De leden van de SP-fractie stellen vragen over de voorgestelde uitkeringsstroom van 90-10-90 in geval er sprake is van een uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens. Zij vragen hoe deze uitkeringsstroom zich verhoudt met de oorspronkelijke uitkeringsstroom van 100-10-90 en op welke manier wordt voorkomen dat verlaging plaatsvindt. De leden van de SP-fractie stellen een oplossing voor om verlaging te voorkomen en vragen hoe dit toegepast zou kunnen worden op de wet.

De regering benadrukt allereerst dat er geen sprake is van misgelopen gelden dan wel verlaging van het pensioen door toepassing van de voorgestelde uitkeringsstroom 90-10-90 ten opzichte van de uitkeringsstroom 100-10-90. De totale waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken op ouderdomspensioen is in beide situaties gelijk aan elkaar. Het opnemen van een bedrag ineens verhoogt of verlaagt de totale waarde van het ouderdomspensioen niet, maar leidt uitsluitend tot een aanpassing van de uitkeringsstroom. Hieronder worden de verschillende uitkeringsstromen nader toegelicht.

- a) Indien een deelnemer geen bedrag ineens opneemt, wordt de levenslange periodieke pensioenuitkering op de pensioeningangsdatum berekend en toegekend. De levenslange periodieke uitkering betreft een constante uitkeringsstroom (100), dat wil zeggen een periodieke ouderdomspensioenuitkering waarvan de hoogte gelijk blijkt.

¹⁹ Kamerstukken II 2021/22, 36 067, nr. 2.

- b) Op grond van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen wordt bij de uitkeringsstroom 100-10-90 vanaf de pensioeningangsdatum tot aan de uitgestelde uitbetaling nog geen rekening gehouden met de latere uitbetaling van het bedrag ineens. De levenslange periodieke uitkering wordt in eerste instantie berekend alsof er niet voor het bedrag ineens gekozen zou zijn. Op het moment dat het uitbetalingsmoment van het bedrag ineens wordt bereikt, wordt op basis van die resterende contante waarde – waaraan de reeds uitgekeerde periodieke pensioenuitkeringen zijn onttrokken – het bedrag ineens berekend. Tot slot wordt de levenslange periodieke pensioenuitkering opnieuw berekend op basis van de dan nog resterende contante waarde van de aanspraak op ouderdomspensioen.
- c) In het wetsvoorstel herziening bedrag ineens wordt voorgesteld om de uitkeringsstroom aan te passen naar 90-10-90. Bij keuze voor uitkering van een bedrag ineens wordt in de uitkeringsstroom 90-10-90 de levenslange periodieke pensioenuitkering direct vanaf de pensioeningangsdatum toegekend en – rekening houdend met de keuze voor het bedrag ineens – vastgesteld op basis van 90% van de contante waarde van de opgebouwde pensioenaanspraak op ouderdomspensioen. Zowel de levenslange periodieke pensioenuitkering als de hoogte van het bedrag ineens worden op de pensioeningangsdatum definitief vastgesteld. Het levenslange pensioen is voor en na uitkering van het bedrag ineens even hoog.

In vergelijking met de uitkeringsstroom 90-10-90 is zowel de «10» (de hoogte van het bedrag ineens) als de «90» lager in de uitkeringsstroom 100-10-90. Dat komt omdat bij de uitkeringsstroom 100-10-90 eerst een periode het volledige ouderdomspensioen is uitgekeerd, en er dus minder pensioen resteert voor het bedrag ineens en de levenslange periodieke pensioenuitkering na het uitbetalen van het bedrag ineens. Kortom, de contante waarde van het totaal aan aanspraken op ouderdomspensioen is gelijk bij beide uitkeringsstromen. Er is daarom geen sprake van misgelopen gelden.

De leden van de PvdA-fractie en de leden van de GroenLinks-fractie merken op dat mensen die gebruik maken van de versoepeling van de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU-)heffing, vaak wegens het langdurig uitoefenen van een zwaar lichamelijk beroep, met het voorliggende wetsvoorstel een aanzienlijke hogere belastingdruk hebben over hun eventuele bedrag ineens dan anderen, aangezien zij het betalen van AOW-premie niet kunnen voorkomen. De leden van de PvdA-fractie en de leden van de GroenLinks-fractie vragen of de regering deze ongelijke behandeling ook oneerlijk vindt. Daarnaast vragen deze leden of de regering het met hen eens is dat mensen die hun hele leven een zwaar fysiek beroep hebben uitgeoefend juist beschermd in plaats van benadeeld moeten worden.

De regering merkt op dat het voor keuzemogelijkheden, zoals het vervroegen van de pensioeningangsdatum, de opname van een bedrag ineens en het uitstellen van de uitbetaling ervan, kenmerkend is dat een deelnemer niet verplicht is er gebruik van te maken. Het betreft een vrijwillige keuze van de deelnemer. Een deelnemer zal zelf een afweging maken of het gebruikmaken van één of meerdere keuzemogelijkheden wenselijk is, ook gezien vanuit de gevolgen voor de fiscale- en uitkeringspositie van de betreffende deelnemer. Een goede informatievoorziening over de mogelijke gevolgen van het opnemen van een bedrag ineens is daarbij belangrijk. In het ontwerpbesluit voor de wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling worden daarvoor waarborgen opgenomen. Daarnaast wordt met het wetsvoorstel toekomst pensioenen een keuzebegeleidingsnorm geïntro-

duceerd (artikel 59a Pensioenwet).²⁰ Op basis hiervan worden pensioen-uitvoerders verplicht om deelnemers op een adequate wijze te begeleiden bij het maken van keuzes, waaronder bij het maken van een keuze omtrent bedrag ineens. Deelnemers worden zo op verschillende wijzen begeleid bij het maken van een weloverwogen keuze. De regering is het niet eens met de leden van de PvdA-fractie en de leden van GroenLinks-fractie dat er sprake is van ongelijke behandeling. Ook voor mensen met een zwaar fysiek beroep staat de mogelijkheid open om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen. Zij dienen dan wel te voldoen aan de voorwaarde dat zij in de maand waarin zij de AOW-datum bereiken of op de eerste dag volgend op de maand waarin zij de AOW-datum bereiken, met pensioen gaan.

Daarnaast vragen de leden van de GroenLinks-fractie en de PvdA-fractie of de regering een inschatting kan geven van de verwachte samenstelling van deze groep in termen van opleiding, beroepsgroepen en/of inkomensgroepen.

De regering gaat ervan uit dat de leden van de GroenLinks-fractie en de leden van de PvdA-fractie vragen naar de verwachte samenstelling van de groep deelnemers die gebruik wenst te maken van het keuzerecht bedrag ineens. De mogelijkheid om op de pensioeningangsdatum een bedrag ineens op te nemen, is niet gebonden aan het opleidingsniveau, beroep of hoogte van het inkomen van een deelnemer. Het bedrag ineens betreft een keuzerecht voor alle deelnemers. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheid om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen, ook die mogelijkheid is niet gebonden aan het opleidingsniveau, beroep of hoogte van het inkomen van een deelnemer. Wel is de doelgroep die ervan gebruik kan maken beperkt. Alleen de deelnemers wier pensioeningangsdatum ligt in de maand waarin zij de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken of wier pensioeningangsdatum ligt op de eerste dag volgend op de maand waarin zij AOW-gerechtigd worden, kunnen, gegeven de persoonlijke omstandigheden en voorkeuren, een afweging maken om een bedrag ineens op te nemen en de uitbetaling uit te stellen. Daarbij zij opgemerkt dat bij een jaarinkomen boven € 35.472,- (niveau 2022), exclusief bedrag ineens, geen AOW-premie is verschuldigd over de uitkering van het bedrag ineens. Deelnemers met een jaarinkomen boven deze grens kunnen de pensioeningangsdatum vervroegen en een bedrag ineens opnemen. Het feit dat zij dan geen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om de uitbetaling uit te stellen heeft voor hen geen gevolgen voor wat betreft de hoogte van de te betalen AOW-premie. AOW-premie is immers alleen verschuldigd over de eerste € 35.472,- (niveau 2022) van het inkomen.

Het Nibud heeft recent onderzoek gedaan naar het potentiële gebruik van de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen.²¹ Uit de enquête blijkt dat met name personen met een hoger inkomen interesse hebben in de mogelijkheid. Van de respondenten met een hoog huishoudinkomen geeft 15% aan zeker gebruik te willen maken van de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen. Bij huishoudens met een laag of middeninkomen is dit aandeel respectievelijk 6% en 7%. Respondenten met een middeninkomen geven relatief vaak aan «misschien» gebruik te willen maken van de mogelijkheid (36%). Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat het potentiële gebruik afneemt met de leeftijd. Van de respondenten in de leeftijd 25 tot 44 jaar zegt 14% zeker een bedrag ineens te willen opnemen. In de leeftijd 55 tot 67 jaar is nog maar 7% van de respondenten die zegt

²⁰ Kamerstukken II 2021/22, 36 067, nr. 2.

²¹ Nibud, *Rapport Bedrag ineens, een goed idee?*, 2022.

zeker gebruik te willen maken van deze mogelijkheid. In dit onderzoek wordt geen onderscheid gemaakt naar opleidingsniveau of beroep.

De leden van de PvdA-fractie en GroenLinks-fractie vragen welke mogelijkheden de regering ziet om financieel tegemoet te komen aan deze groep om ongelijke fiscale behandeling te voorkomen.

De regering is van mening dat er geen sprake is van ongewenste ongelijke fiscale behandeling omdat het opnemen van een bedrag ineens is gebaseerd op een keuzerecht. Er bestaat geen verplichting tot het opnemen van een bedrag ineens. Er is geen aanleiding voor een financiële tegemoetkoming.

De leden van de SGP-fractie vragen of de inperking van de doelgroep tot ongeveer de helft in overeenstemming is met het uitgangspunt van gelijke behandeling.

De Tweede Kamer heeft tijdens de behandeling van het voorstel van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen aangegeven het als oneerlijk te ervaren dat mensen die het bedrag ineens ontvangen in het jaar waarin zij AOW-gerechtigd worden een naar rato (oplopende) AOW-premie betalen over het bedrag ineens.²² Deze consequentie wordt in dit verband ook wel aangeduid als «geboortedatumproblematiek». Daarom is via de tweede nota van wijziging bij de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen de mogelijkheid gecreëerd om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen tot februari volgend op het jaar waarin de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt. Dit heeft tot grote bezwaren geleid bij de (vertegenwoordigers van de) pensioenuitvoerders. Aan de Eerste Kamer is toegezegd om met pensioenuitvoerders te bekijken op welke manier aanpassingen mogelijk zijn die de uitvoerbaarheid van het uitgestelde uitbetalingsmoment verbeteren.²³ Nu wordt voorgesteld om de periode tussen de pensioeningangsdatum en het uitbetalingsmoment te beperken, met als gevolg dat niet alle deelnemers meer gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om de uitbetaling uit te stellen. Belangrijk uitgangspunt daarbij is een oplossing voor de geboortedatumproblematiek te vinden, omdat mensen zelf geen invloed hebben op het moment waarop zij AOW-gerechtigd worden. De AOW-datum is een gegeven en de bijbehorende AOW-premie die iemand in het jaar waarin diegene AOW-gerechtigd wordt over een bedrag ineens verschuldigd is, daarmee ook. Bij het vinden van een oplossing dient rekening te worden gehouden met juridische aspecten als gelijke behandeling. Bij het vergroten van de doelgroep is er niet meer specifiek sprake van het oplossen van de «geboortedatumproblematiek». In een jaar voorafgaand aan het jaar waarin iemand AOW-gerechtigd wordt, geldt het vlakke algemene AOW-tarief gedurende het hele jaar. Er is in een dergelijk jaar geen onderscheid in het verschuldigde percentage AOW-premie dat kan worden teruggevoerd op een verschil in de geboortedatum. Deelnemers die met pensioen gaan in een dergelijk jaar, vallen daarom buiten de geschetste «geboortedatumproblematiek». Een andere mogelijke uitbreiding van de doelgroep is dat het uitgestelde uitbetalingsmoment wordt aangeboden aan iedereen die in het *jaar* van het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen gaat. Dit stuit echter op bezwaren ten aanzien van de uitvoerbaarheid. Ook zou het vergroten van de doelgroep tot het jaar waarin de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt niet meer specifiek een oplossing voor de «geboortedatumproblematiek» betekenen. Dit kan de vraag oproepen waarom de deelnemers die in het jaar waarin de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt wél gebruik kunnen

²² Kamerstukken II 2020/21, 35 555, nr. 18.

²³ Kamerstukken I 2020/21, 35 555, H.

maken van de uitstelmogelijkheid en deelnemers die vóór dat jaar met pensioen gaan geen gebruik ervan kunnen maken. Ook zou deze vergroting van de doelgroep tot iedereen die in het jaar van het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen gaat, er toe kunnen leiden dat mensen van gelijke leeftijd verschillend gebruik kunnen maken van de uitgestelde uitbetalingsmogelijkheid, waarbij dat verschil niet goed te onderbouwen is. Dit heeft te maken met de het vervroegen van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen in combinatie met de uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens. Bijvoorbeeld, iemand die, geboren in december 1956, in oktober 2023 AOW-gerechtigd wordt (AOW-gerechtigde leeftijd in 2023 is 66 jaar en 10 maanden), zou dan in april 2023 met pensioen kunnen zijn gegaan (leeftijd 66 jaar en 4 maanden) en van het uitgestelde uitbetalingsmoment gebruikmaken. Iemand die, geboren juni 1956, in april 2023 AOW-gerechtigd is geworden (leeftijd 66 jaar en 10 maanden) zou echter op zijn/haar leeftijd van 66 jaar en 4 maanden geen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen, omdat diegene deze leeftijd bereikt in het jaar voorafgaand aan het jaar waarin diegene de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt, namelijk in oktober 2022. De regering is daarom van mening dat de mogelijkheid om de uitbetaling van het bedrag ineens uit te stellen alleen open te stellen voor een beperkte groep in overeenstemming is met het uitgangspunt van de gelijke behandeling.

De leden van de SGP-fractie en het lid Omtzigt vragen wie de deelnemer en de partner van de deelnemer informatie moet verschaffen over de financiële gevolgen van het bedrag ineens, zoals het verlies van het recht op toeslagen. Ook vraagt het lid Omtzigt welke straf van toepassing is als dat niet gebeurt.

Ten aanzien van de eerste vraag geldt dat het voor de deelnemer inderdaad van belang is om rekening te houden met de financiële gevolgen van de opname van het bedrag ineens bij de afweging om al dan niet gebruik te maken van deze keuzemogelijkheid. Ook is het van belang de consequenties van bijvoorbeeld het overlijden van de deelnemer zijn in kaart te brengen voor de nabestaanden. De regering vindt het daarom belangrijk dat pensioenuitvoerders in de meer specifieke en persoonlijke informatievoorziening over het bedrag ineens, de deelnemers ook nadrukkelijk wijzen op de mogelijkheid dat opname van een bedrag ineens van invloed kan zijn op de fiscale- en uitkeringspositie. Ook dienen pensioenuitvoerders de deelnemers erop te wijzen waar en hoe nadere informatie kan worden verkregen. Te denken valt dan bijvoorbeeld aan de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, het UWV of bij een financieel adviseur. Aangezien een pensioenuitvoerder niet beschikt over informatie over de volledige inkomenspositie van een deelnemer en zijn eventuele partner, kan niet vereist worden dat de pensioenuitvoerder alle mogelijke gevolgen in detail uitwerkt in de informatievoorziening.

Ten aanzien van de tweede vraag geldt dat de AFM toezicht houdt op de uitvoering van informatieverplichtingen door pensioenuitvoerders. Zij kan een bestuurlijke boete opleggen indien de pensioenuitvoerders niet voldoen aan de informatieverplichtingen zoals opgenomen in de wet en de daarop gebaseerde regelgeving. Dezelfde werkwijze geldt ook voor aanbieders van derdepijlerproducten.

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering het eens is met de stelling dat het verkrijgen van het bedrag ineens gemiddeld zal leiden tot een hogere belastingdruk, door met name de hoge marginale druk, en dat deelnemers die gebruik maken van de mogelijkheid van een bedrag ineens netto veelal meer belasting zullen afdragen en/of minder toeslagen

zullen ontvangen dan deelnemers die hier niet voor kiezen. Daarnaast vragen deze leden waarom niet is gekozen om het bedrag ineens minimaal zo aantrekkelijk te maken als de standaardoptie van gelijke periodieke uitkeringen.

De regering erkent dat iemand door het opnemen van een bedrag ineens in dat jaar een hoger inkomen heeft (ten opzichte van de situatie dat er geen bedrag ineens wordt opgenomen). Een hoger verzamelinkomen in het jaar van de opname van het bedrag ineens kan leiden tot een verlaging of stopzetting van de toeslagen en tot het (gedeeltelijk) moeten terugbetalen van toeslagen voor dat jaar. Daar staat tegenover dat het inkomen in de jaren daarna naar verwachting juist lager wordt. In die jaren daarna kan de opname van het bedrag ineens daarom een tegengesteld effect hebben op de verschuldigde inkomstenbelasting en premie volksverzekeringen en op het recht op toeslag. Hierbij zij nog opgemerkt dat het opnemen van een bedrag ineens is gebaseerd op een keuzerecht. Er bestaat geen verplichting tot het opnemen van een bedrag ineens. De regering erkent dat het niet in alle gevallen voor iedere deelnemer voordelig is om te kiezen voor het opnemen van een bedrag ineens. Het is daarom van belang dat een deelnemer goed geïnformeerd wordt zodat dat hij een weloverwogen keuze kan maken. Voor pensioenuitvoerders gelden er informatievoorschriften. Een deelnemer moet erop gewezen worden dat de opname van een bedrag ineens mogelijke consequenties heeft voor de belastingdruk en toeslagen. Hiermee wil de regering bijdragen aan het maken van weloverwogen keuzes door deelnemers. Als de gevolgen van het opnemen van een bedrag ineens voor een deelnemer ongunstig zijn, dan hoeft een deelnemer geen gebruik te maken van het keuzerecht. Dit geldt eveneens voor de al bestaande keuzemogelijkheid van het hoog-laag pensioen waarbij een deelnemer bijvoorbeeld eerst vijf jaar een hoger pensioen ontvangt en daarna een lager pensioen. Ook een dergelijke keuze is vrijwillig en kan gevolgen hebben voor de belastingdruk en toeslagen. Wat betreft de vraag om het bedrag ineens minimaal zo aantrekkelijk te maken als de standaardoptie van gelijke periodieke uitkeringen, geldt dat dit dan bijvoorbeeld via een eindheffing zou moeten. De regering acht een eindheffing echter geen geschikt middel hiervoor. Elders in deze nota is dit in antwoord op vragen van het lid Omtzigt uitvoeriger toegelicht.

Het Nibud heeft in een publicatie erop gewezen dat mensen met een laag inkomen meer dan 80% van de afkoopsom kwijt kunnen zijn aan belastingen en het (terug)betalen van toeslagen. Het lid Omtzigt ontvangt graag een reactie op deze conclusies van het Nibud-rapport.

Het Nibud geeft aan dat er drie belangrijke conclusies zijn. Per onderdeel gaat de regering daar op in. Allereerst concludeert het Nibud dat er substantiële interesse is in de opname van het bedrag ineens, maar dat er ook nog veel onbekendheid is met deze nieuwe keuzemogelijkheid. De regering verwacht dat het bedrag ineens meer bekendheid krijgt op het moment dat pensioenuitvoerders daar ook actief over gaan informeren. Aangezien het bedrag ineens een wettelijke keuzerecht is, zal iedere pensioenuitvoerder deelnemers hierover informeren. Ten tweede concludeert het Nibud dat bij de opname van het bedrag ineens vóór de AOW-datum vooral lagere- en middeninkomens financieel slechter af zijn. Dat heeft vooral te maken met de nadelige effecten op, en het eventueel verlies van, toeslagen. Bij de beantwoording van een van de vragen van de leden van de SGP-fractie is de regering reeds ingegaan op de effecten van het opnemen van een bedrag ineens voor de verschuldigde inkomstenbelasting en premie volksverzekeringen en op het recht op toeslag. De regering erkent dat het niet in alle gevallen voor iedere deelnemer voordelig is om te kiezen voor het opnemen van een bedrag ineens.

Daarbij wil de regering echter wel benadrukken dat het opnemen van een bedrag ineens een vrijwillige keuze is van de deelnemer. Er bestaat geen verplichting tot het opnemen van een bedrag ineens. Bovendien zijn in de wet verschillende voorwaarden (zoals maximaal 10% bedrag ineens en geen stapeling van het hoog-laagpensioen met bedrag ineens) opgenomen om de deelnemers te beschermen tegen een te grote achteruitgang van de levenslange pensioenuitkering. Door de regering wordt de oplossing van het gesignaleerde probleem gezocht in een goede informatievoorziening vanuit pensioenuitvoerders en aanbieders van oudedagsvoorzieningen in de derde pijler. Mede daarom wordt nu ook gesproken met de vertegenwoordigers van de pensioenuitvoerders, de Belastingdienst, het Nibud, de Sociale Verzekeringsbank en betrokken ministeries, om te bezien of vanuit de uitvoeringsorganisaties tot een gezamenlijk informatiepunt voor deelnemers gekomen kan worden. Maar ook informatie op bijvoorbeeld de websites van de Belastingdienst en de Sociale Verzekeringsbank en informatie door een financieel adviseur draagt bij aan het inzichtelijk maken van de consequenties van de keuze voor het bedrag ineens voor de fiscale- en uitkeringspositie van de deelnemer. Dat laatste hangt ook samen met de derde conclusie van het onderzoek van Nibud, namelijk dat uit het onderzoek is gebleken dat 41% van de respondenten begeleiding wil bij de keuze voor het bedrag ineens. De regering meent dat door de informatieverplichtingen die in het ontwerpbesluit voor de wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling worden uitgewerkt en de gesprekken die nu met de verschillende partijen worden gevoerd over een gezamenlijk informatiepunt deelnemers ondersteund worden bij de keuze voor het al dan niet opnemen van een bedrag ineens. Ook de keuzebegeleidingsnorm uit het wetsvoorstel toekomst pensioenen draagt bij aan de betere begeleiding bij keuzes zoals als het opnemen van een bedrag ineens.

Het lid Omtzigt verzoekt de regering de mogelijkheid om de afkoop («het bedrag ineens») te behandelen als eindheffing (zoals bijvoorbeeld bij de zorgbonus ook gedaan is) te heroverwegen. Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie welke mogelijkheden er zijn om het bedrag ineens uit te keren in de maand volgend op pensionering, maar uit te zonderen voor berekeningen betreffende zaken als toeslagen, heffingen en AOW-premie.

De Wet LB 1964 kent de mogelijkheid van een eindheffing. Bij een eindheffing wordt de loonbelasting geheven bij de inhoudingsplichtige in plaats van bij de deelnemer zelf. In het geval van een bedrag ineens is standaard de pensioenuitvoerder de inhoudingsplichtige. De regering ziet een aantal inhoudelijke bezwaren bij het introduceren van een eindheffing voor een bedrag ineens. Het belasting- en toeslagenstelsel is inkomensafhankelijk en is gebaseerd op draagkracht. Hoe meer inkomen, des te meer belasting verschuldigd is en des te minder recht bestaat op ondersteuning vanuit de overheid in de vorm van toeslagen. Het opnemen van een bedrag ineens op de ingangsdatum van het pensioen is een keuzerecht van de deelnemer. Als de deelnemer gebruikmaakt van de opname van een bedrag ineens, dan leidt dit éénmalig tot een grotere draagkracht voor de deelnemer, wat kan leiden tot meer te betalen belasting en minder recht op toeslagen. Aangezien de pensioenuitkering lager wordt door de opname van een bedrag ineens, werkt het in de belastingjaren na opname van het bedrag ineens (levenslang) echter andersom: minder draagkracht leidt tot minder te betalen belasting en meer recht op ondersteuning vanuit de overheid in de vorm van toeslagen. Bij de keuze voor een eindheffing wordt deze koppeling met de draagkracht van de individuele deelnemer losgelaten en zal gewerkt moeten worden met een collectief gemiddeld tarief dat volgens een eerste inschatting mogelijk meer dan 50% zou bedragen, uitgaande van budgetneutraliteit voor de overheidsfi-

nanciën ten opzichte van het huidige wetsvoorstel, en indien ook rekening zou worden gehouden met de hogere uitgaven aan toeslagen. Uit een rapport van het Nibud volgt dat de inkomensgroep tussen ongeveer € 27.000 en € 60.000 bruto per jaar die ná de AOW-datum een bedrag ineens opneemt netto meer dan 50% overhoudt van het bedrag ineens.²⁴ Voor deze groep is een eindheffingstarief van 50% nadelig. Voor de inkomensgroep daaronder (tot € 27.000 bruto per jaar) kan een eindheffingstarief wel helpen. Toch blijft het voor deelnemers uit deze inkomensgroep fiscaal uiteindelijk ook niet aantrekkelijk om een bedrag ineens tegen 50% te laten belasten. Als in plaats van een bedrag ineens wordt gekozen voor een hogere reguliere pensioenuitkering geldt voor deze groep een veel lagere en meer gelijkmatige belastingdruk over het pensioengeld. Het tabeltarief in de inkomstenbelasting voor deze groep bedraagt bijvoorbeeld 19,17% (2022) en de afbouw van de algemene heffingskorting 3,106% vanaf een inkomen van € 21.318 (2022). Gelet op het inkomensafhankelijke belasting- en toeslagenstelsel naar individuele draagkracht zal voor deze groep een bedrag ineens doorgaans fiscaal niet aantrekkelijk zijn, ook niet met een eindheffingstarief van 50%. Daarnaast zitten aan het introduceren van een eindheffing ook uitvoeringsaspecten, omdat niet voortgeborduurd kan worden op de reeds bestaande mogelijkheden van eindheffing. Het huidige wettelijk kader biedt namelijk niet de mogelijkheid van eindheffing voor een bedrag ineens. De vergelijking die het lid Omtzigt maakt met de zorgbonus gaat niet op, omdat een zorgbonus kwalificeert als loon uit tegenwoordige dienstbetrekking en een bedrag ineens als loon uit vroegere dienstbetrekking.

Dit alles overziende is de regering van mening dat eindheffing geen goede oplossing is. Dat neemt niet weg dat het opnemen van een bedrag ineens niet voor iedere deelnemer voordelig is. De regering benadrukt daarom het belang van een goede informatievoorziening, zodat deelnemers een weloverwogen keuze kunnen maken.

Het lid Omtzigt vraagt of het zo blijft dat deelnemers moeten kiezen tussen een hoog-laagpensioen en het bedrag ineens.

De regering bevestigt dit. Eén van de voorwaarden voor het opnemen van het bedrag ineens is dat de deelnemer geen gebruik maakt van de mogelijkheid om de hoogte van het ouderdomspensioen te laten variëren als bedoeld in artikel 63 van de Pensioenwet, het hoog-laagpensioen. Als een deelnemer bij meerdere pensioenuitvoerders ouderdomspensioen heeft opgebouwd, heeft hij deze keuze per pensioenregeling. Het keuzerecht bedrag ineens is zo vormgegeven dat een deelnemer bij iedere pensioenuitvoerder de mogelijkheid heeft om maximaal 10% van de waarde van de aanspraken op ouderdomspensioen als een bedrag ineens op te nemen.

Het lid Omtzigt geeft aan ontevreden te zijn over de inperking van de groep die gebruik kan maken van de uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens en verzoekt de regering terug te gaan naar de oorspronkelijke regeling, die voor iedereen openstond.

De regering heeft op verzoek van de Eerste Kamer samen met de (vertegenwoordigers van de) pensioenuitvoerders gezocht naar een alternatieve uitvoering, die minder complex is, beter communiceerbaar en substantieel lagere uitvoeringskosten kent, en draagvlak heeft bij de uitvoeringsorganisaties.²⁵ De (vertegenwoordigers van de) pensioenuitvoerders hebben aangegeven dat de oorspronkelijke regeling, zoals met

²⁴ Nibud, *Rapport Bedrag ineens, een goed idee?*, 2022.

²⁵ Kamerstukken I 2020/21, 35 555, H.

de tweede nota van wijziging geïntroduceerd, niet evenwichtig is en voor hen een disproportionele complexiteit creëert ten aanzien van de administratie, communicatie en keuzebegeleiding, en daarmee dus niet goed uitvoerbaar is. De regering vindt het daarom niet wenselijk om terug te gaan naar de oorspronkelijke regeling omdat zij oog wil hebben voor uitvoeringsproblematiek bij nieuwe wetgeving, te meer omdat de oorspronkelijke regeling uiteindelijk ook niet in het belang is van de deelnemers vanwege de hoge uitvoeringskosten en de complexe keuzebegeleiding.

Het valt het lid Omtzigt op dat in de tweede nota van wijziging, die het tweede keuzemoment introduceerde, een toelichting werd gegeven bij het alternatief «De doelgroep beperken tot één kalenderjaar». Het lid Omtzigt geeft aan dat deze toelichting zegt dat de oplossing, die nu alsnog gekozen wordt (met een kleine afwijking), juridisch niet houdbaar is. Het lid Omtzigt nodigt de regering uit aan te geven waarom die toelichting niet van toepassing zou zijn op de gekozen oplossing.

Door te kiezen voor het beperken van de doelgroep tot deelnemers die in de maand van het bereiken van de AOW datum (niet-beïnvloedbare datum) of die op de eerste dag volgend op de maand waarin zij AOW-gerechtigd worden met pensioen gaat, wordt expliciet gekozen voor het oplossen van alleen de «geboortedatumproblematiek». Hierdoor speelt er geen discussie over de verschillende uitkomsten door ingangsmomenten die wel beïnvloedbaar zijn. Indien wel uitgegaan zou worden van een grotere doelgroep dan die van de maand van AOW-datum, is de vraag hoe die grotere groep vorm gegeven zou moeten worden. Het risico bestaat dat een ongerechtvaardigd onderscheid wordt gemaakt. Indien uit wordt gegaan van het beperken van de doelgroep tot één kalenderjaar, dan spelen de aspecten zoals vermeld in de Kamerbrief waar het lid Omtzigt aan refereert.²⁶ Bij de nu gekozen vormgeving is naar het oordeel van de regering geen sprake van ongelijke behandeling. Daarnaast wil de regering nogmaals benadrukken dat veel waarde wordt gehecht aan een zo goed mogelijke uitvoering van nieuwe wet- en regelgeving. De oorspronkelijke vormgeving van de uitgestelde betaling van het bedrag ineens heeft tot grote bezwaren van (vertegenwoordigers van) pensioenuitvoerders geleid ten aanzien van de uitvoerbaarheid en begrijpelijkheid. Een goede pensioenuitvoering, beperkte uitvoeringskosten en een uitlegbare informatievoorziening zijn ook in het belang van de deelnemer. Daarom voelt de regering zich genoodzaakt om de periode tussen de pensioeningangsdatum en de uitgestelde uitbetaling te begrenzen, hetgeen tot gevolg heeft dat de doelgroep wordt beperkt.

3. Gegevensbescherming

De leden van de VVD-fractie vragen zich af of het mogelijk is om gegevensdeling tussen pensioenfondsen, Mijnpensioenoverzicht en instanties als het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en Sociale Verzekeringsbank (SVB) mogelijk te maken binnen deze wet.

Voor het keuzerecht bedrag ineens is de gegevensuitwisseling tussen pensioenuitvoerders en het pensioenregister ten behoeve van mijnpensioenoverzicht.nl relevant, omdat dit deelnemers helpt de financiële situatie in kaart te brengen. Deze gegevensuitwisseling van pensioenfondsen richting mijnpensioenoverzicht.nl is reeds mogelijk. In het wetsvoorstel toekomst pensioenen is de mogelijkheid opgenomen voor pensioenfondsen om via mijnpensioenoverzicht.nl ook de pensioenaanspraken van de deelnemer bij andere pensioenuitvoerders in te zien, mits voldaan

²⁶ Kamerstukken II 2020/21, 35 555, nr. 16 (bijlage, alternatief 2).

wordt aan, nog in nadere regelgeving uit te werken, eisen. Specifiek voor bedrag ineens wordt geen andere gegevensuitwisseling voorzien.

4. Doenvermogenstoets rapport Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

De leden van de VVD-fractie vragen de regering om een toelichting over hoe zij de rol van pensioenuitvoerders rondom het informeren van deelnemers over de risico's verbonden aan de samenloop met andere overheidsregelingen ziet. Ook vragen deze leden of de regering bereid is om aandacht te besteden aan de genoemde risico's, zodat deelnemers in staat worden gesteld om zich op toereikende wijze te informeren over de effecten van het gebruikmaken van het bedrag ineens op hun bredere inkomenssituatie, die bij pensioenuitvoerders niet volledig bekend is.

De regering vindt het belangrijk dat deelnemers goed worden geïnformeerd om een weloverwogen keuze te kunnen maken over het opnemen van een bedrag ineens en benadrukt daarbij dat het om een vrijwillige keuze gaat. Een deelnemer is niet verplicht om een bedrag ineens op te nemen. Om ervoor te zorgen dat deelnemers een weloverwogen keuze kunnen maken is de regering in gesprek met vertegenwoordigers van de pensioenuitvoerders, de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, het Nibud en de betrokken ministeries. Samen wordt bekeken op welke manier deelnemers goed geïnformeerd kunnen worden over de opname van het bedrag ineens en de consequenties daarvan indien er sprake is van samenloop met andere overheidsregelingen. Zo ontwikkelt het Nibud met subsidie van het Ministerie van SZW een gratis online tool die werkenden inzicht geeft in keuzes rondom het moment van pensionering en de financiële effecten daarvan. De tool maakt het ook mogelijk om nieuwe keuzes die het Pensioenakkoord biedt, beter te doorgronden. De tool kan dus ook inzicht geven in de consequenties van het opnemen van een bedrag ineens. De planning is dat de tool vanaf het voorjaar van 2023 beschikbaar is. De regering vindt het van belang aandacht te besteden aan deze aspecten van het bedrag ineens, aangezien iedereen de mogelijkheid moet hebben om voor de eigen situatie te bepalen in hoeverre de opname van het bedrag ineens in de specifieke situatie een verstandige keuze is. Daarnaast worden in het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling een aantal informatieverplichtingen opgenomen voor pensioenuitvoerders. Pensioenuitvoerders moeten in de meer specifieke en persoonlijke informatievoorziening deelnemers nadrukkelijk wijzen op de mogelijke consequenties van het bedrag ineens op de fiscale- en uitkeringspositie van de deelnemer en hen er tevens op wijzen waar en hoe nadere informatie kan worden verkregen. Dit helpt een deelnemer om de juiste informatie te verkrijgen voor het maken van een keuze. Tegelijkertijd concludeert de regering met de leden van de VVD-fractie dat pensioenuitvoerders niet op de hoogte (kunnen) zijn van de volledige financiële (gezins-)situatie van een deelnemer. Waar het wetsvoorstel de pensioenuitvoerder in ieder geval toe verplicht, is om de deelnemer uitgebreid te informeren over het keuzerecht bedrag ineens en de gevolgen van het bedrag ineens op de bijbehorende pensioenuitkering. Deze specifieke informatie moet op een zodanig tijdstip vóór de pensioeningangsdatum worden verstrekt dat het voor een deelnemer mogelijk is een weloverwogen keuze te maken over het al dan niet gebruikmaken van de keuzemogelijkheid. Deze informatie helpt de deelnemer om de consequenties van het gebruikmaken van het bedrag ineens voor de eigen pensioenuitkering beter te overzien. Het gebruikmaken van het bedrag ineens kan daarnaast ook gevolgen hebben voor de fiscale- en uitkeringspositie van de deelnemer. Deze effecten zijn voor de deelnemer belangrijk om rekening mee te houden bij de afweging om al dan niet gebruik te maken van het bedrag ineens.

De leden van de D66-fractie vragen, met het oog op de introductie van een klachten- en geschilleninstituut in de Wet toekomst pensioenen en het bestaan van een Ombudsman pensioenen, waar deelnemers naartoe moeten gaan als zij het oneens zijn met (de berekening van) het bedrag ineens.

Een deelnemer heeft meerdere mogelijkheden om bezwaar te maken als hij het oneens is met (de berekening van) het bedrag ineens. Op grond van het wetsvoorstel toekomst pensioenen dient iedere pensioenuitvoerder te beschikken over een interne klachten- en geschillenprocedure. Een deelnemer die het oneens is met (de berekening van) het bedrag ineens zal daarom in eerste instantie een klacht indienen bij de pensioenuitvoerder zelf. Indien een deelnemer het vervolgens niet eens is met de uitkomst van de interne klachtenprocedure bij de pensioenuitvoerder, kan hij het geschil voorleggen aan de Ombudsman Pensioenen (voor advies of bemiddeling). Na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel toekomst pensioenen kan een deelnemer het geschil voorleggen aan de in het wetsvoorstel voorgestelde externe geschilleninstantie. De mogelijkheid om het geschil voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen of de externe geschilleninstantie staat open wanneer het een klacht of geschil over de uitvoering van het pensioenreglement betreft, de interne klachtenprocedure bij de betreffende pensioenuitvoerder is doorlopen én de klager nog geen gerechtelijke procedure is gestart. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat voor een deelnemer de gang naar de rechter altijd open staat zonder eerst de interne en/of externe geschillenprocedure te hebben doorlopen.

5. Financiële gevolgen

De leden van de D66-fractie wijzen erop dat deelnemers bij meerdere pensioenfondsen aanspraken kunnen hebben opgebouwd. Zij vragen of ieder pensioenfonds dan verplicht wordt om de deelnemer over de gevolgen van het bedrag ineens te informeren en ook hoe wordt geborgd dat pensioenfondsen aandacht hebben voor de gevolgen van het opnemen van het bedrag ineens bij meerdere pensioenfondsen tegelijkertijd.

De regering merkt op dat voor pensioenuitvoerders nadere informatievoorschriften worden opgenomen in de het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Daarbij moet worden opgemerkt dat een pensioenuitvoerder in beginsel niet beschikt over informatie over de aanspraken bij andere pensioenuitvoerders en ook niet weet of een deelnemer een bedrag ineens wenst op te nemen bij een andere pensioenuitvoerder. Iedere pensioenuitvoerder zal de deelnemer wijzen op de algemene gevolgen van het opnemen van een bedrag ineens voor de fiscale- en uitkeringspositie van de deelnemer en hem er nadrukkelijk op wijzen waar nadere informatie gevonden kan worden. In het specifieke geval dat er bij meerdere pensioenuitvoerders pensioen is opgebouwd, kan www.mijnpensioenoverzicht.nl de deelnemer inzicht verschaffen in het totaal van de verschillende pensioenbedragen.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de regering naar een constructie kijkt waarin één pensioenfonds ook de financiële gevolgen van het opnemen van het bedrag ineens bij eventuele andere fondsen communiceert.

De regering begrijpt het idee om mensen in staat te stellen een integraal inzicht te krijgen in hun financiële positie op hun oude dag. Daarvoor is het nodig, of kan het nodig zijn, om bij het raadplegen gegevens te combineren van verschillende pensioenaanspraken. Daarbij moet echter

goed worden gekeken naar waarborgen rondom privacy en datakwaliteit. In het wetsvoorstel toekomst pensioenen is de mogelijkheid opgenomen voor pensioenuitvoerders om via mijnpensioenoverzicht.nl ook de pensioenaanspraken van de deelnemer bij andere pensioenuitvoerders in te zien, mits voldaan wordt aan, nog in nadere regelgeving uit te werken, eisen. In het pensioenregister worden de opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen van de deelnemer bij alle pensioenuitvoerders weergegeven. In het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling zal worden bepaald dat het pensioenregister op www.mijnpensioenoverzicht.nl de indicatieve gevolgen van het bedrag ineens op het pensioeninkomen gaat tonen. Dit stelt deelnemers beter in staat om in aanloop naar hun pensionering een gerichte financiële planning te maken en na te denken over de consequenties van het bedrag ineens.

6. Regeldruk

De vragen die hierover zijn gesteld zijn samengevoegd met andere vragen uit het verslag.

7. Evaluatie

Met het oog op de evaluatiebepaling uit de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen vragen de leden van de D66-fractie naar de samenhang van het bedrag ineens met vervroegde uittreding, als iemand nog geen recht heeft op een AOW-uitkering, maar een deel van het pensioen eerder wil opnemen om toch eerder te kunnen stoppen met werken.

Op grond van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen hebben deelnemers het recht om op de pensioeningangsdatum een bedrag ineens op te nemen. Dit geldt ook voor deelnemers die de pensioeningangsdatum vervroegen (eventueel in combinatie met de RVU-maatregel) en dan een bedrag ineens willen opnemen. Bij de evaluatie van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen – waar de onderdelen uit het voorliggende wetsvoorstel eveneens deel van uitmaken²⁷ – wordt naar de doeltreffendheid en effecten van het keuzerecht bedrag ineens gekeken.²⁸ Hierbij zal onder meer aandacht worden besteed aan (a) de mate waarin gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen en (b) de doeltreffendheid van de waarborgen en voorwaarden waarmee het keuzerecht bedrag ineens is omkleed, mede met het oog op mogelijke neveneffecten van het keuzerecht (bijvoorbeeld op het terrein van de inkomensafhankelijke regelingen). De evaluatie zal zich ook uitstrekken tot het (soortgelijke) keuzerecht dat wordt geïntroduceerd met betrekking tot een bevroren pensioen in eigen beheer, het nettopensioen, oudedagsvoorzieningen die zijn opgebouwd in de derde pijler en de nettolijfrente.

De leden van de D66-fractie vragen wanneer de eerste tussentijdse evaluatie van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen kan worden verwacht. Daarnaast vragen de leden van de D66-fractie of daarbij aandacht is voor de samenhang tussen het gebruik van RVU en een leven lang ontwikkelen.

In artikel VI, eerste lid, van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is bepaald dat binnen twee jaar na de inwerkingtreding van het keuzerecht bedrag ineens, en vervolgens na drie jaar, een verslag over de doeltreffendheid en de effecten aan de Eerste Kamer en Tweede Kamer wordt

²⁷ Kamerstukken II 2021/22, 36 154, nr. 3, p. 17.

²⁸ Kamerstukken II 2019/20, 35 555, nr. 3, p. 57.

verstuurd.²⁹ Het gebruik van de tijdelijke RVU-maatregel en de inzet op duurzame inzetbaarheid worden daarin niet meegenomen. In hoeverre gebruik wordt gemaakt van deze twee elementen is voor de evaluatie van het bedrag ineens niet direct relevant. Het bedrag ineens kent immers geen bestedingsdoel, zoals vervroegde uittreding of opleiding. Daarnaast speelt een leven lang ontwikkelen vooral tijdens het werkzame leven.

In de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is geen evaluatiebepaling opgenomen ten aanzien van de versoepeling van de RVU-heffing. De versoepeling van de RVU-heffing betreft een tijdelijke maatregel. De daaraan gekoppelde Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden (MDIEU) wordt gemonitord en geëvalueerd. Dit najaar wordt een eerste tussenrapportage aan uw Kamer aangeboden. De RVU-regelingen die ná 1 januari 2021, dus na invoering van de versoepeling van de RVU-heffing, tot stand zijn gekomen en waarvoor subsidie is aangevraagd, lopen mee in die evaluatie.

De leden van de D66-fractie vragen de regering inzicht te geven in de mate waarin in de pensioenregeling rekening gehouden wordt met de rol van het bedrag ineens, die volgens de leden mogelijk een hogere gewenste pensioenopbouw tot gevolg heeft. Daarnaast vragen zij of de effecten van het onderliggende wetsvoorstel en de Wet toekomst pensioenen worden onderscheiden bij de evaluatie van het bedrag ineens.

Allereerst wil de regering benadrukken dat het bedrag ineens een keuzerecht betreft. Alle deelnemers krijgen – indien zij voldoen aan de gestelde voorwaarden – de mogelijkheid om een bedrag ineens op te nemen. Het keuzerecht zal daarom moeten worden opgenomen in de pensioenregeling. Dit staat los van de introductie van het nieuwe pensioenstelsel, want ook onder het nieuwe pensioenstelsel is – zodra de wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen (voor het specifieke onderdeel bedrag ineens) en het wetsvoorstel herziening bedrag ineens in werking zijn getreden – opname van een bedrag ineens mogelijk. In die zin staat het keuzerecht dan ook los van het wetsvoorstel toekomst pensioenen en wordt bij de evaluatie van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen het wetsvoorstel toekomst pensioenen niet meegenomen. De gewenste mate van pensioenopbouw, binnen de wettelijke randvoorwaarden, is aan sociale partners. Daar verandert de introductie van het bedrag ineens niets aan. In hoeverre de invoering van het bedrag ineens leidt tot aanpassing van de pensioendoelstelling volgt niet uit de evaluatie van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen, omdat dit afzonderlijke element daar niet uit is af te leiden.

De leden van de D66-vragen of er in de evaluatie inzicht wordt gegeven in enerzijds het gebruik van het bedrag ineens, maar anderzijds ook in de rol van het bedrag ineens bij de pensioenopbouw.

Bij de evaluatie van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen zal aandacht worden besteed aan de mate waarin gebruik wordt gemaakt van het recht om een bedrag ineens op te nemen. Daarbij zal onderscheid worden gemaakt tussen de uitbetaling van het bedrag ineens op de pensioeningangsdatum en de uitgestelde uitbetaling van het bedrag ineens.

De leden van de D66-fractie vragen op welke manier mensen die vervroegd willen uittreden vanwege een zwaar beroep met een opleiding kunnen worden geholpen om in het kader van een leven lang ontwikkelen zich om te scholen naar een ander beroep dat beter bij hen past.

²⁹ Stb. 2021, 20.

De MDIEU, die voortvloeit uit het pensioenakkoord, heeft als doel dat zoveel mogelijk werkenden gezond werkend hun pensioen halen. In de periode 2021 tot en met 2025 is bijna € 1 miljard beschikbaar. Sectoren kunnen bijvoorbeeld subsidie krijgen voor het projecten op het gebied van arbeidsmobiliteit van werkenden tussen sectoren. Ook de inzet van loopbaanscans en loopbaanadviseurs kan voor MDIEU-subsidie in aanmerking komen. Op grond van de MDIEU zijn kosten voor scholing niet subsidiabel. Wel zijn kortdurende workshops en trainingen voor groepen subsidiabel. Deze kunnen bijvoorbeeld gericht zijn op vitaliteit, op eigen regie, of op de loopbaanontwikkeling. Verder is voor werkenden is het algemene scholingsbudget STAP beschikbaar, waarmee mensen € 1.000 kunnen aanvragen voor de kosten van scholing. In totaal is er circa € 200 miljoen per jaar beschikbaar. Aan STAP wordt daarnaast een compartiment toegevoegd speciaal en alleen beschikbaar voor mensen die beschikken over een diploma van maximaal mbo 4 niveau, om leren en ontwikkelen voor deze groep nog toegankelijker te maken. Daarvoor is de komende 4 jaar € 125 miljoen beschikbaar. Voor mensen van 18 jaar en ouder en van wie de hoogst genoten opleiding maximaal mbo 2 is, is ook (gratis) het STAP-ontwikkeladvies beschikbaar. Met dit ontwikkeladvies krijgt iemand inzicht in de mogelijkheden en kansen op de arbeidsmarkt. Voor het mkb is er nog de SLIM-regeling. Met deze regeling kunnen mkb-ondernemingen subsidie krijgen om investeringen in een leerrijke werkomgeving te doen. Een onderdeel van SLIM biedt de mogelijkheid aan mkb-werkgevers om voor hun werknemers ontwikkeladviezen aanvragen.

De leden van de D66-fractie vragen naar de mogelijke inzet van het bedrag ineens voor een sabbatical, waarna een deelnemer weer aan het werk gaat.

Bij de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen zijn aan het bedrag ineens voorwaarden verbonden.³⁰ Eén van die voorwaarden is dat de gedeeltelijke afkoop (bedrag ineens) op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen dient plaats te vinden. Dit betekent dat het ouderdomspensioen in beginsel slechts op één moment, bij het ingaan van de uitkeringsfase, gedeeltelijk (maximaal 10%) kan worden afgekocht. Met het wetsvoorstel herziening bedrag ineens wordt een extra uitbetalingsmoment geïntroduceerd, maar ook in dat geval vindt de keuze voor het bedrag ineens nog steeds op de pensioeningangsdatum plaats. Het opnemen van een bedrag ineens is niet toegestaan tijdens de opbouwfase. Het opnemen van een bedrag ineens tijdens de opbouwfase voor een sabbatical is derhalve niet toegestaan. De belangrijkste redenen daarvoor is dat het opnemen van een bedrag ineens tijdens de opbouwfase het risico met zich meebrengt dat de pensioenopbouw gedurende die periode wordt misgelopen. Daarnaast leidt het stellen van een verplicht bestedingsdoel tot een flinke toename in de regeldruk, omdat er toezicht moet worden gehouden op de besteding van het bedrag. Ook is onduidelijk wie het toezicht op het bestedingsdoel zou moeten houden. Tot slot wordt met het stellen van deze voorwaarde geborgd dat de solidariteit binnen een pensioenfonds zo min mogelijk onder druk komt te staan, doordat op deze wijze selectie-effecten worden beperkt. Voor de volledigheid opgemerkt maakt de uitbreiding van de fiscale ruimte voor het sparen van bovenwettelijk verlof onderdeel uit van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen. Werknemers kunnen opgebouwd verlof gebruiken voor bijvoorbeeld het nemen van een sabbatical.

³⁰ Kamerstukken II 2019/20, 35 555, nr. 3, p. 5.

8. Internetconsultatie

De vragen die hierover zijn gesteld zijn samengevoegd met andere vragen uit het verslag.

9. Toezicht- en uitvoeringstoetsen

De leden van de D66-fractie vragen naar de mogelijkheden voor de AFM om toezicht te houden op de communicatie van pensioenfondsen over het bedrag ineens op een manier die zij goed achten.

De AFM heeft in haar toezichttoetsen aangegeven dat zij op basis van het voorliggende wetsvoorstel herziening bedrag ineens en het ontwerpbesluit voor de wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling in staat is uit te voeren toezicht.

De leden van de D66-fractie vragen of pensioengerechtigden, ongeacht het pensioenfonds waar zij hun pensioen opbouwen, in gelijke mate een keuze kunnen maken voor een bedrag ineens of dat pensioenfondsen verschillende niveaus van keuzevrijheid kunnen gaan aanbieden.

De regering merkt op dat het bedrag ineens een wettelijk recht voor de deelnemer wordt. Het keuzerecht bedrag ineens is zo vormgegeven dat een deelnemer bij iedere pensioenuitvoerder de mogelijkheid heeft om maximaal 10% van de waarde van de aanspraken op ouderdomspensioen als een bedrag ineens op te nemen, uiteraard binnen de gestelde wettelijke randvoorwaarden. Dit betekent ook dat een deelnemer de pensioenuitvoerder kan verzoeken om een lager percentage als bedrag ineens uit te keren.

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen,
C.J. Schouten